

Gustav Fridolin: Kongresstal 2018

Talare

Gustav Fridolin
Språkrör, Miljöpartiet

Datum

25 maj 2018

Plats

Västerås

Två grupper med barn. En grupp får se reklam för en leksak. Den andra gruppen får inte se någon reklam. Det kanadensiska forskarteamet gav sen alla barn ett val. De kan få leka med en snäll pojke, som inte har leksaken. Eller med en pojke som har leksaken som just var på reklamen, men forskarna varnar: det brukar inte vara en så snäll pojke. Ni får kanske inte ens låna leksaken.

Barnen som inte sett någon reklam vill såklart leka med den snälla pojken. Den andra gruppen väljer bort den snälla pojken.

Har ni sett ett barn som får leksaken hon just då vill ha? Och har ni märkt hur snabbt leksaken ofta hamnar längst in i byrålådan? Bland allt det andra.

Vi lär oss snabbt. Att det finns en sak till vi behöver. En sak till att jaga.

I ledarskapsforskningen vet man sedan länge att yttre belöningar är rätt värdelösa för att skapa kreativitet, lösningar och framgång. Ändå är de svåra att komma ifrån. Bonusarna, karriärstegen, den större bilen, de perfekta instagrabilderna, huset vi drömt om, på adressen där andra vill bo.

Det är något sjukt med ett land där några barn tävlar på rasten om att ha den senaste mobiltelefonen. Medan många andra barn inte vet när de blev uppskrivna till den tävlingen, men vet att de aldrig kommer kunna delta.

Vi jagar och jagar för att ha allt utom ... en anledning att gå upp på morgonen.

Sverige är rikare än någonsin, men barn - och vuxna - mår sämre än på länge.

Vi sliter ut oss själva. Vi sliter ut miljön. Och visst hänger det ihop.

Jag tänkte vi skulle prata om en politik för varandra.

Där vi varken sliter ut planet eller människor.

En politik som gör att vi kan hålla. Ihop.

Ulf Kristersson har efterlyst ett vuxet samtal.

Det är bra. Men det kan väl inte bara handla om att låta vuxen?

Du kan vara hur vuxen du vill i debatter, men vad är det värt om dina handlingar inte tar någon hänsyn till andra?

Vuxenretorik utan vuxenansvar blir liksom bara talepunkter.

Att vara vuxen i praktiken borde väl handla om att se längre än till nästa bokslut, nästa opinionsmätning? Att planera. Att våga välja väg även när det kostar och någon blir arg. Frågan är hur vuxen den vuxna generationen är 2018?

I en ny avhandling får vi vuxna underkänt. De tillfrågade gymnasieungdomarna säger att de inte tror på att vuxenvärlden kommer kunna hjälpa dem i att skapa en hållbar framtid. I Ungdomsbarometern svarar unga att de viktigaste politiska frågorna är jämställdhet, miljö, vård och omsorg, antirasism och skola. När man frågar om den viktigaste valfrågan svarar unga att det är miljö och klimat. Det är klart. Det är deras framtid det handlar om.

2018 verkar det vara de unga som står för vuxenansvaret. Och visst kan man säga att det ger hopp om framtiden. Problemet är bara att vi inte har tid att vänta.

För den som vill förstå oss, vi som står pall i motvinden, så förklarar de orden mycket. Vi har inte tid att vänta.

Det är därför vi går upp på morgonen.

Vi har inte tid att vänta. För det handlar om nu.

Det är därför vi kämpar. Tar fajterna.

Och mina vänner:

Ojnareskogen lever och kärnkraftens framtid är död

Solcellerna åker upp på taken och kol stannar i marken.

Vapenavtalet med Saudiarabien är stoppat och den feministiska utrikespolitiken har bara börjat.

Ekomaten serveras i skolorna och gifterna tas ur hemelektroniken.

Flyget är dyrare och nattågen är räddade.

Elcyklarna svishar fram på vägarna och de smutsiga bilarna stängs ute från barnens gator.

Det händer inte av sig själv. Men vi har inte tid att vänta.

När det kommer till miljön verkar de andra partiernas tålmod däremot vara oändligt. De piffar gärna upp sina tal med miljö när de ska träffa studenter. De lägger gärna pengar på dyra reklamkampanjer som går i grönt. Men när det kommer till det där svåra, när det kommer till prioriteringar, när det blir lite obekvämt och fossillobbyisterna ringer – då är de inte längre där.

Men klimatet går inte på PR-trick. Och inte väljarna heller. Ju närmre vi kommer valdagen vi kommer, desto tydligare ska alternativen bli.

Centern säger nej till våra klimatinvesteringar och påstår att investeringarna är ineffektiva. Men tror ni då att de utmanar oss, lägger förslag om bättre miljöpolitik? Nej, de vill skära. Centern vill skära bort var fjärde krona ur miljöbudgeten.

Det är som att jag skulle svara min dotter och hennes kompisar, när de klagar på att det är för dålig studs på gårdens studsmatta, att vänta bara lite så ska jag skära av benen oxå. Nej, det blir inte mer studs i klimatpolitiken av färre biogasanläggningar, miljöbussar och laddstolpar.

Och Vänstern, de säger det rätta när miljörelsen frågar, de skriver rätt i motioner och på plakat – men tystnar vid förhandlingsbordet.

Annie Lööf säger nej till flygskatten gör att flyget betalar för sina miljökostnader nu - för att de vill ha biobränsle i tanken - om 30 år. (Det var ju effektivt.)

Moderaterna säger nej till miljözoner i städerna för att det kan drabba dieselbilarnas andrahandsvärde. Andrahandsvärdet på barnens lungor, är inte lika viktigt.

Moderater är aldrig sena att försvara en bonus bland direktörerna, men säger nej om bonusen går till en elcykel.

Moderaterna älskar skattesänkningar, men hånar om den går till ekoturism.

Ulf Kristerssons nedskärningar på Naturvårdsverket är faktiskt lika stora som Donald Trumps nedskärningar på USA:s miljömyndighet.

Alla dessa undanflykter, alla dessa nejsägare. Det är klimatpolitikens Bolibompa, miljöpolitik där alla ska vara glada och ingen får bli ledsen.

Det är som om vi kunde vänta. Lösa miljöproblemen, någon gång sen.

När det kommer till kritan finns det bara ett Miljöparti.

FN:s generalsekreterare konstaterar att Sverige idag har världens främsta klimatpolitik. Europas miljörelser listar oss som etta. Sverige spelar en allt viktigare roll som exempel, påtryckare och inspiration.

Det hade aldrig hänt utan Miljöpartiet.

Det är politik andra partier fortfarande vill stoppa, skära ner och prioritera bort.

Man behöver inte hålla med oss om allt – men vill man ha miljöpolitik – måste man rösta på Miljöpartiet.

Vill du att Sverige ska stå upp emot Trump och ta det ledarskap som världen så

väl behöver – då måste du rösta grönt.

Vår uppgift blir att visa att det här inte är en uppoffring. Det finns ingen anledning att hålla fast vid samtiden. Vi kan bättre än så här.

De senaste tio åren har antalet barn som drabbas av psykisk ohälsa fördubblats. Nästan 200 000 barn och unga vuxna mår så dåligt att de vårdats för depression eller ångestsyndrom, eller behövt äta psykofarmaka. Sju av tio flickor i sena tonåren är stressade minst en gång i veckan. Redan i högstadietiden är var tredje barn stressat.

Eller ”stressat” som Jan Björklund skulle uttryckt det. Han skrev så, härförleden. Med ironiska citationstecken. Han skrev att Sveriges framtid äventyras när regeringen driver politik för att ”eleverna anses ’stressade’”.

200 000 barn och unga vuxna som vårdats. Och ändå vill inte alla se.

200 000 barn och unga som mår dåligt. Det äventyrar Sveriges framtid.

Eleverna behöver tid med sina lärare. Under Björklunds tid skars 10 000 medarbetare bort från svensk skola. Under de senaste åren har istället 30 000 fler anställts. Det blir mer tid för lärarna, mer tid för eleverna.

Elever behöver mer stöd, inte mer stress. Vi bygger ut elevhälsa, skärper lagen mot mobbning, och får – äntligen – på plats en Läsa-Skriva-Räkna-garanti. Även om Björklund först försökte stoppa den...

Vi digitaliserar de nationella proven. Och minskar antalet. Det är inte mer mätning som behövs, utan mer tid för trygghet och kunskaper. Det var det här Jan Björklund sa äventyrade Sveriges framtid. Färre prov. Det finns nog inget i världen som kan göra Jan Björklund så arg...

Jag är på riktigt orolig för vad ett regeringsskifte kan betyda för skolan. Kunskaperna är på väg upp, men vi har så mycket kvar att göra för både jämlikhet, trygghet och för att elever inte ska må dåligt.

Vi ska ändra i Björklunds betygssystem. Ämnesbetyg på gymnasiet istället för ett nytt betyg i kvarten. Kriterier som går att förstå. Och ett slut på att du som elev

upplever att du mäts utifrån din svagaste prestation. Barn blir starka om de får växa, inte om de blir nedslagna.

Unga som mår dåligt ska få hjälp nu, inte nån gång sen. Som ett av de första förslagen i valmanifestet finns köfri barn- och ungdomspsykiatri. Det är så viktigt. Det är ett stort åtagande, eftersom vi inte är ute efter att gömma undan köerna. Vi ska bygga om systemet. Bygga ut elevhälsan. Bygga ihop den med vård och socialtjänst, runt varje barn. Säkra psykiatrisk kompetens på vårdcentralerna. Bryta stuprören. Vi vill göra en överenskommelse mellan stat och SKL där staten skjuter till resurser och vi tillsammans sätter målet om att steg för steg förverkliga köfri barn- och ungdomspsykiatri.

Ett vuxet samhälle är inte ett som pressar unga tills de går sönder. Vuxnas uppgift är att sätta exempel, gå före, stödja, visa vägen. Skolan ska inte stressa unga, skolan ska lära unga. Skolan ska inte trycka ned unga, skolan ska vara ett stöd när unga mår dåligt.

Stressen är en epidemi. Den fungerar också likadant. Den smittar. I förväntningar på hur mycket vi ska jobba, allt vi ska prestera, vad det är att vara människa. Forskarna kan idag mäta stress hos små barn. De är stressade för att föräldrarna är stressade.

9 miljarder. Så mycket kostar stressen Sverige i pengar varje år. De senaste fem åren har antalet som är sjukskrivna av utbrändhet och andra psykiska diagnoser ökat med 169 procent.

Mailen blippar just när din dotter skulle berätta vad som hände på skolan. Något viktigt för henne, och det enda du hinner svara är ”mmm”, med blicken bort, ner i skärmen.

Jobbet ringer när ni skulle göra något roligt, bara ni. Och du svarar. För att det är så det är att jobba idag. Du jobbar inte heltid, du jobbar alltid. Oavsett om du är timmis och behöver varje extra pass du kan få, lärare som gett ut numret till föräldrarna eller mellanchefer som ständigt har fler bollar i luften än händer.

Vi måste ta makten över arbetstiden igen. Få rätt att stänga av.

Det behövs en riktig arbetstidsreform.

I förslaget till valmanifestet tar vi flera viktiga steg. Möjligheten att byta löneökning mot sänkt tid. Rätten till utvecklingsledighet för att ta en ny väg i livet.

Och allra viktigast. Att de som kämpat länge i välfärden, som burit Sverige, ofta kvinnor, ska ha möjlighet att gå ner i tid i slutet av arbetslivet utan att drabbas av lägre pension. Vi accepterar inte att ännu en generation kvinnor slits ut i arbetslivet och lämnar med lägre pension än män.

Det är en politik som varken bränner ut miljö eller människor.

Det är vår valrörelse.

Vi väjer inte för frågorna som står högst på mediernas dagordning.

Absolut inte.

Sträck på dig miljöpartist, var stolt över att vi också satsar på polisen. Gröna kommunalråd är ofta de som gör mest för att bygga bort segregationen. Vi skärper straff mot gängkriminalitet. Ska vi lyckas hålla unga borta från att förstöra sitt liv i kriminalitet är skolan avgörande. Men ska skolan klara sitt uppdrag kan det inte stå en yrkeskriminell utanför klassrumsfönstret och titta in. Utöva makt, hot och lockelse. Gängen ska brytas ner.

En del av frågorna som nu äntligen diskuteras är sådana som vi miljöpartister har arbetat med länge. Jämställdhetskommitten ihop med Gunvor G Ericson och Esabelle Dingizian tog förra mandatperioden fram ett starkt målmedvetet program mot hedersförtryck som nu i stora delar genomförs. Annika Hirvonen Falk stärker den gröna politiken för ett land där man ska kunna vara trygg i sitt närområde oavsett vara man växer upp och bor.

Bara ett sådant land klarar att ta sig an de riktigt stora utmaningarna.

Vi väjer inte för frågor om brott och straff, segregation. Acceptera aldrig en nidbild av oss som påstår det.

Men acceptera heller inte att agendan krymper till att bara handla om detta.

I en av de första partiledarintervjuerna jag tog inför valet frågade reportern: ”Varför fokuserar ni så på miljöfrågan trots att klimat och miljö halkat ner i opinionsinstitutens mätningar över viktigaste frågorna?” Jag svarade något om att det ju är vår uppgift, men hon stod på sig. Till slut utbrast hon. ”Men om ni inte har väljarna med er, om lag och ordning är viktigare för väljarna, är det inte politiskt självmord då att driva miljöfrågan som viktigaste fråga?”

Svaret på det är enkelt. Om ingen driver miljöfrågan så är det globalt självmord..

Klimatet kan inte vänta.

Så många gör så mycket. Tar elcykeln. Väljer bort plastpåsen. Väntar tålmodigt på perrongen. Försöker köpa den dyrare varan även när det är mycket månad kvar i slutet av pengarna. Så många vill vara med, bygga något bättre.

Författaren Rebecca Solnit har skrivit om hur människor beter sig i katastrofer. Hon berättar om orkanen Katrina då ensamstående mammor, småbarn, äldre var strandsatta på vindar och tak, i översvämmade bostadsområden, sjukhus och skolor. Hur många som då trotsade både faror och myndigheter för att komma till undsättning. ”Folk gav sig ut i fiskebåtar och roddbåtar och allt som fanns till hands.” Några var själva offer för orkanen, men hade hittat en kanot och ville dela den lyckan med så många det gick att hjälpa. Andra kom körande långt ifrån och smet genom avspärningarna. ”Bilar med båtar på släp körde i täta led mot staden dagen då skyddsvallarna brustit.”

Vet ni vad ingen av dem sa? ”Jag kan inte rädda alla’, därför är det meningslöst, därför är mina ansträngningar otillräckliga och värdelösa.” Nej. ”Alla sa: ’Jag kan rädda någon, och då gör jag det.’”

Det här finns i oss. Viljan att hjälpa. Viljan att göra bättre.

Sverige ska inte vara en medelmåtta i medmänsklighet.

Ungern sätter inte gränsen för vad Sverige kan göra.

Människor på flykt har rätt att återförenas med sin familj.

Ingen kan göra allt, men det ska inte hindra oss från att göra det vi kan.

Det är mitt Sverige.

Det är solidarisk, grön politik.

Politik värd att kämpa för.

Vi har rätt att kräva en valdebatt där vi är större än vad vi kan köpa. Där vi behandlas som medborgare kapabla att ta hand om oss själva och, när det behövs, varandra. En valdebatt som inte handlar om vilken leksak vi vill ha – utan vilket Sverige vi vill vara.

Så många gör så mycket. Tänk då vad vi kan uträtta tillsammans.

Inget oroar människor i Sverige mer än klimatet och miljöförstöringen. Då kan det inte stanna vid en privat ångest.

Det finns sånt vi behöver göra tillsammans.

Jag kan välja tåget, men jag kan inte själv lägga rälsen som får det att gå snabbare och komma i tid. Jag kan leta efter rätt märkningar på maten, men inte ändra skatterna så den dåliga maten faktiskt blir dyrare än den bra. Jag kan göra mitt för att barnen har en hälsosam fritid, men jag kan inte göra mycket själv om skolgården är omringad av bilvägar och kväveoxider. Vi kan plocka skräp på stranden, men inte ensamma rensa haven från plast.

Jag kan göra min del, men då har jag rätt att kräva att politiken inte gör det svårare, dyrare eller jobbigare.

Samhället ska stödja miljöhjältarna i vardagen. Det miljövänliga valet ska vara det enkla, billiga och roliga valet.

Det är ledarskap.

Hans Rosling avslutade ibland sina föreläsningar med att sluka svärd....

Nej, det ska inte jag göra. Jag tror bara att många inte förstått varför professorn i internationell hälsa helt plötsligt stoppade ner en klinga i matstrupen. För att folk skulle komma ihåg? För att hans budskap skulle få större spridning? Nej, enligt honom själv var det för att visa att det skenbart omöjliga är möjligt.

De brukade säga att kärnkraften var för evigt.

Att Stockholm skulle stanna av trängselskatten.

Att kärlek och äktenskap mellan personer av samma kön var ett hot.

Att ekologisk produktion var flum.

Nu säger de att höghastighetståg är för dyrt.

Att fossila bränslen inte kan ersättas.

Att flyktingar är ett hot.

Att kortare arbetstid är flum.

Nejsägare bygger inte framtiden. Gårdagens pionjärer gav dagens folkvett. Framtiden byggs av det vi gör nu.

Taggar

2010-tal, 2018, Man, Miljöpartiet, Politiska tal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/gustav-fridolin-kongresstal-2018>